

Nuo sausio padidėjus minimaliai mėnesinei algai (MMA), keisis kai kurių su ja susijusių įmokų dydžiai, pavyzdžiui, padidės privalomojo sveikatos draudimo įmoka. „Sodros“ įmokų tarifai liks tokie patys. Ką kitais metais svarbu žinoti savarankiškai dirbantiems?

Kas turi mokėti įmokas „Sodrai“?

Gyventojai dirbantys su individualios veiklos pažyma, verslo liudijimu, mažųjų bendrijų nariai ar individualių įmonių savininkai, šeimynos dalyviai privalo patys mokėti valstybinio socialinio draudimo (VSD) ir privalomojo sveikatos draudimo (PSD) įmokas. Priklausomai nuo veiklos rūšies ir mokamų įmokų, savarankiškai dirbantieji kaupia stažą pensijai, ligos atveju gali gauti ligos išmoką, taip pat motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokas. Kas mėnesį mokėdami PSD įmokas, prireikus jie gali pasinaudoti medicinos paslaugomis.

Kas gali nemokėti įmokų „Sodrai“?

Jei žmogus gauna Lietuvoje paskirtą socialinio draudimo senatvės, netekto darbingumo pensiją, šalpos pensiją ar šalpos kompensaciją ir vykdo individualią veiklą, VSD ir PSD įmokos tokiam žmogui neskaičiuojamos. Jeigu toks asmuo visgi norėtų mokėti socialinio draudimo įmokas – pavyzdžiui, nori dar kaupti stažą, dėl kurio jo senatvės pensija kasmet didėtų, tokiu atveju jis apie tai turi informuoti „Sodrą“.

Individualią veiklą vykdančias asmenys gali nemokėti socialinio draudimo įmokų ir tuo atveju, jeigu gauna senatvės ar netekto darbingumo pensiją iš kitos Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės. Tokiu atveju, kad būtų neskaičiuojamos įmokos, asmuo turėtų pateikti „Sodros“ teritoriniam skyriui informaciją ir įrodymus, kad gauna minėtą išmoką.

VSD ir PSD įmokų nuo deklaruotų pajamų taip pat galima nemokėti vienus metus nuo pirmosios veiklos pradžios. Vis dėlto svarbu prisiminti, kad nemokant įmokų neįgyjamas stažas bei nepriklauso socialinės garantijos.

Kas naujo nuo 2024 metų sausio?

PSD mokesčio tarifas siekia 6,98 proc. ir yra skaičiuojamas nuo minimalaus darbo užmokesčio. 2024 metais minimali mėnesio alga sieks 924 eurus. Nuo sausio 1-osios savarankiškai dirbantieji ir patys už sveikatos draudimą mokantys gyventojai kas mėnesį turės „Sodrai“ pervesti 64,50 euro.

Svarbu prisiminti, kad privalomojo sveikatos draudimo (PSD) įmokos, kaip ir kitos socialinio draudimo įmokos, mokamos nuo pajamų, tai yra jų dydis priklauso nuo to, kiek žmogus uždirba. Mėnesio įmoka skaičiuojama nuo minimalios mėnesio algos tai suma, kuri užtikrina, kad žmogus yra draudžiamas privalomuoju sveikatos draudimu.

Jei savarankiškai dirbantis žmogus gauna didesnes pajamas nei minimalus darbo užmokestis, skirtumą nuo kas mėnesį sumokamų 64,50 Eur jis turės sumokėti deklaruodamas pajamas už 2024 metus.

Pavyzdžiui: 2023 metais minimali mėnesinė PSD įmoka siekė 58,63 Eur. Per metus tai sudaro 703,56 Eur. Pateikus deklaraciją VMI už 2023 metus, savarankiškai dirbančiam žmogui nuo jo uždirbtų pajamų bus priskaičiuota 800 eurų PSD įmokų. 703,56 Eur žmogus jau bus sumokėjęs, mokėdamas PSD kas mėnesį. Taigi, po deklaravimo jis turės sumokėti tik skirtumą: $800 - 703,56 = 96,44$ Eur.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančys asmenys, kurių ekonominės valdos dydis ne didesnis nei 2, moka 2,33 proc. dydžio PSD įmokas nuo MMA. 2024 metais jie mokės 21,53 Eur dydžio mėnesio įmokas.

Su minimalios mėnesio algos pokyčiais susiję ir verslo liudijimus turinčių asmenų socialinio draudimo įmokų pasikeitimai. Gyventojai vykdančys veiklą su verslo liudijimu moka 8,72 proc. nuo MMA pensijų socialinio draudimo įmokas. 2024 metais visą mėnesį galiojančio verslo liudijimo VSD įmoka sieks 80,57 Eur jei žmogus nekaupia pensijai papildomai, o jei kaupia – 108,29 Eur.

Visiems savarankiškai dirbantiems asmenims yra nustatytos 43 vidutinių darbo užmokesčių (VDU) dydžio pajamų, nuo kurių skaičiuojamos įmokos, lubos. 2024 metais vidutinis darbo užmokestis įmokų bazei skaičiuoti bus 1 902,70 Eur. Tai reiškia, kad tiek VSD, tiek PSD įmokos per metus gali būti mokamos nuo sumos ne didesnės kaip 81 816,61 Eur ($43 \times 1\,902,70$ Eur).

Kada geriausia sumokėti įmokas?

Dažnai savarankiškai dirbantys gyventojai pajamas deklaruoja ir įmokas „Sodrai“ sumoka už visus metus iki kitų metų gegužės 1-osios. Tuomet „Sodra“ gali įvertinti, ar jie teisės į išmoką dieną buvo draudžiami, ar buvo įgiję reikalingą socialinio draudimo stažą, ir apskaičiuoti išmokos dydį pagal sumokėtas įmokas.

Pavyzdžiui, jei žmogus susirgo ir turėjo išduotą nedarbingumo pažymėjimą šių metų

gruodžio mėnesį, tačiau nemokėjo einamųjų VSD įmokų, ligos išmoka jam galėtų būti paskirta ir išmokėta tik po to, kai jis kitais, 2024 metais, deklaruos pajamas ir sumokės VSD įmokas už visus 2023 metus.

Kad taip nenutiktų, VSD įmokas mokėti reikėtų kiekvieną mėnesį. Savarankiškai dirbantys gyventojai laikomi apdraustaisiais ligos ir motinystės socialiniu draudimu, jei jie iki kalendorinio mėnesio pabaigos yra sumokėję VSD įmokas ir iki kito mėnesio 15 dienos pateikę „Sodrai“ SAV pranešimą apie savarankiškai dirbantį asmenį už kalendorinį mėnesį, ėjusį prieš mėnesį, kurį įgyjama teisė į išmoką.

Tarkime, savarankišką veiklą vykdančias žmogus susirgs ir gydytojas jam išduos nedarbingumo pažymėjimą sausio mėnesį. Tam, kad žmogus turėtų teisę gauti ligos išmoką, VSD įmoka turi būti sumokėta ir pateiktas SAV pranešimas už gruodį.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad kol SAV pranešimas nepateiktas, duomenys apie sumokėtas įmokas nėra įrašyti į Apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registrą.

Kuo anksčiau bus pateiktas SAV pranešimas, tuo anksčiau duomenys apie sumokėtas įmokas bus įrašyti į registrą ir žmogus bus laikomas apdraustuoju. Todėl rekomenduojama sumokėjus įmokas, neatidėliojant pateikti ir SAV pranešimą.

Kai kuriais atvejais ligos išmoka gali būti skirta ir tuomet, kai savarankiškai dirbantys asmenys yra sumokėję VSD įmokas ir pateikę „Sodrai“ SAV pranešimą už einamąjį kalendorinį mėnesį. Tačiau apdraustaisiais bus laikomi tik tie savarankiškai dirbantys asmenys, kurie įmokų už praėjusį mėnesį nemokėjo dėl to, kad praėjusį mėnesį buvo laikinai nedarbingi ir gavo ligos, profesinės reabilitacijos, motinystės, tėvystės ar vaiko priežiūros išmokas arba teisę gauti išmoką atsirado tą patį kalendorinį mėnesį, kurį jie pradėjo vykdyti veiklą.

Kaip mokėti įmokas „Sodrai“?

Dauguma įmokų, kurias gyventojai moka savarankiškai, mokamos vienu kodu 444.

Kiekvienas žmogus, norėdamas sumokėti įmokas, gali prisijungti prie asmeninės paskyros www.sodra.lt/gyventojui arba www.sodra.lt/draudejai. Kairėje pusėje pasirinkus skiltį „Įmokų mokėjimas“, vienoje vietoje nurodytos visos mokėtinos VSD ir PSD įmokų sumos. Paspaudęs mygtuką „mokėti“ žmogus nukreipiamas į mokėjimo puslapį, kur pasirinkęs savo banką gali sumokėti visą sumą vienu kodu – 444.

Jei klientas nori sumokėti didesnę arba mažesnę sumą, pavyzdžiui, nori sumokėti PSD įmokas už kelis mėnesius į priekį, tokiu atveju jis turėtų pasirinkti mygtuką „mokėti kitą sumą“ ir įvesti pageidaujamą sumą mokėjimo langelyje.

Jei žmogus turi skolų „Sodrai“, pirmiausia dengiamos seniausios jo įmokų, palūkanų, baudų ar delspinigių skolos, o likusi sumokėta suma skiriama einamosioms VSD ir/arba PSD įmokoms.

